

Crna Gora
SKUPŠTINA CRNE GORE
-Odbor za ekonomiju, finansije i budžet-
Broj: 00-72/25-69/2
EPA 584 XXVIII
Podgorica, 18. septembar 2025. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

Na osnovu člana 69 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, sa 79. sjednice, održane 10. i 17. septembra 2025. godine, podnosi

IZVJEŠTAJ

o razmatranju IZVJEŠTAJA O RADU CENTRALNE BANKE ZA 2024. GODINU

Odbor se, kroz uvodno obrazloženje guvernerke Centralne banke Crne Gore (CBCG), upoznao sa makroekonomskim ambijentom i stanjem privrede tokom 2024. godine, ostvarivanjem politike CBCG u izvještajnoj godini, makroekonomskim prognozama i politikom ove institucije u 2025. godini. Saopšteno je da je tokom 2024. godine došlo do usporavanja rasta crnogorske privrede čiji je glavni pokretač bila domaća tražnja, podstaknuta rastom broja zaposlenih i zarada, minimalnih penzija i kredita, zatim do pada izvoza električne energije, obojenih metala i usluga, kao i povećanja odliva po osnovu isplaćenih dividendi, što je uticalo na rast deficita platnog bilansa, dok je s druge strane ostavljen rast priliva stranih direktnih investicija. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a zabilježen je realni rast BDP-a od 3,0% i značajno usporavanje rasta potrošačkih cijena pa je godišnja stopa iznosila 2,6% mjerena HICP (harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena) i bila je niža nego u EU (2,7%) dok je prosječna inflacija smanjena sa 8,6% u 2023. na 3,3% u 2024. godini.

U odnosu na politiku CBCG u izvještajnoj godini, ukazano je da je Crna Gora postala prva zemlja Zapadnog Balkana koja je pristupila Jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA). Prvi put od osnivanja CBCG je usvojila Strateški plan za period 2025–2028. koji predstavlja temelj za dalji institucionalni razvoj. Značajan napredak ostvaren je u usklađivanju regulative sa pravnom tekovinom EU, posebno u PP 4 i 9, koja se odnose na slobodu kretanja kapitala i finansijske usluge, s obzirom da je u roku usvojeno 16 sistemskih zakona.

Takođe, na inicijativu CBCG akciju snižavanja kamatne stope građanima na najtraženije vrste kredita, podržale su sve banke, čime je 51% novih kredita datih fizičkim licima odobreno po akcijskim - sniženim kamatnim stopama. Na kraju 2024. godine u Crnoj Gori je poslovalo 11 banaka, a poslovanje cjelokupnog bankarskog sektora karakterisali su stabilnost, dobra kapitalizovanost, visoka likvidnost i profitabilnost.

Odbor je konstatovao, prema podacima iz izvještaja, da su sve ključne bilansne pozicije ostvarile rast. Ukupna bilansna suma povećana je za 15,59% u odnosu na stanje koje je dostignuto na kraju 2023. godine, ukupni krediti (bruto krediti i potraživanja od banaka i klijenata) povećani su za 13,30%, ukupna aktiva banaka za 7,67%, ukupni depoziti banaka (sa sredstvima na escrow računima) za 6,68%, dok ukupni kapital bilježi rast od 8,61%. Na kraju 2024. godine učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima iznosilo je 3,51% što predstavlja godišnji pad učešća za 1,51 pp (5,02%) i dostiglo je istorijski

najniži nivo tokom prethodnih 15 godina. Likvidnost banaka bila je visoka, a ukupna likvidna aktiva banaka povećana je za 73,9 miliona eura ili za 4,62% na godišnjem nivou.

Na Odboru je konstatovano da je za 2024. godinu ostvarena neto dobit u iznosu od 12,24 miliona eura, pa je realizovana na način da opšte rezerve čine 50%, specijalne rezerve mogu biti do 10%, dok je preostali iznos prihod budžeta Crne Gore koji za posljednjih pet godina iznosi oko 19 miliona eura.

U raspravi tokom sjednice, pored guvernerke Irene Radović, odgovore na pitanja poslanika dali su: viceguverneri Nikola Fabris i Zorica Kalezić, kao i Milan Remiković, direktor Direkcija za sanaciju kreditnih institucija u CBCG.

Na sjednici Odbora, poslanici su pozitivno ocijenili rezultate CBCG da kroz inicijative utiču na smanjenje kamatnih stopa, te i činjenicu da će u narednom periodu aktivnosti biti usmjerene na naknade od čega će benefite imati građani i privreda. U vezi sa izlaganjem predstavnike CBCG da će banke imati manji profit od naknada za 13 miliona eura, poslanici su ukazali da profit od naknada drastično raste i dostiže nivo od oko 60 miliona eura i da se uz mnoge automatizovane procese pokazuje da ima prostora za njihovo smanjivanje koje neće ugroziti poslovanje banaka. Na osnovu podataka iz izvještaja, poslanici su ocijenili da ima prostora za dalje smanjivanje aktivnih kamatnih stopa, jer su pasivne kamatne stope izuzetno niske što dalje može dovesti do gubitka vrijednosti sredstava koja se drže kao depoziti ukoliko se ne bude jačalo tržište hartija od vrijednosti.

Takođe, poslanici su zatražili mišljenje: u vezi sa kretanjima stope inflacije uz osvrt na prestanak akcije „limitirane cijene“ i postavili pitanje na koji način CBCG može uticati na ostale aktere sistema kako bi se desile promjene u ovom dijelu; u odnosu na trend rasta deficita budžeta koji za sedam mjeseci tekuće godine iznosi oko 97 miliona eura; o potencijalnim mjerama rasta BDP-a ako nije moguće smanjiti javni dug u nominalnom iznosu; kao i očekivanja od novog postupka imenovanja viceguvernera s obzirom na aktuelni trenutak intenziviranja evropskih integracija. Naime, zatražili su dodatno pojašnjenje u vezi sa produženjem rada platnog prometa na vikende i praznične dane uz sugestiju da je potrebna bolja kampanja kako bi se građani preciznije upoznali sa novinama.

Tokom rasprave, poslanike je interesovalo, između ostalog: da li se planira uticati na bankarske provizije koje se naplaćuju za održavanje računa i na cijene paketa za usluge elektronskog bankarstva za fizička lica, posebno penzionere; da li se očekuju dodatni troškovi za sprovođenje procesa pristupanja EU i za punu primjenu sistema SEPA i TIPS; šta je uticalo na pad NPL-a i da li postoje mehanizmi da se dodatno utiče na smanjenje kamatnih stopa u MFI jer se iste kreću u prosjeku od 21-25%; na koji način je kapital banaka za posljednjih 10 godina porastao za 100% - dokapitalizacijom ili iz dobiti; kako se planira riješiti višegodišnji problem odliva kadrova iz CBCG; da li u sistemu ima ranjivih banaka; da li postoji zabrinutost što četiri banke, od 11 u sistemu, imaju 66% depozita, 73% kreditnog portfolija i 83% ukupnog profita, što pokazuje određenu vrstu koncentracije tržišta; da li je CBCG dala preporuke Vladi za ekonomsku politiku za 2025. godinu; da li se izrečena milionska kazna jednoj banci reflektovala na likvidnost te banke i šta čini strukturu prekršaja za takvu kaznu; i dr.

Pojedini poslanici iskazali su zabrinutost što još uvijek nijesu završeni postupci imenovanja viceguvernera, članova Savjeta CBCG i Fiskalnog savjeta CG, smatrajući da se mora jačati institucionalna i personalna nezavisnost ovih institucija. Iskazana je zabrinutost: za rast kredita jer dominantno ih čine gotovinski krediti, za koje su kamatne stope veće od prosječnih, smatrajući da to ukazuje na probleme

zadovoljavanja osnovnih životnih potreba građana; za pad kredita u osnovna sredstva jer to ukazuje na postojanje izuzetno ranjive privrede; za kvalitet SDI jer su oko 50% u nekretnine a svega 13% u banke i preduzeća; za strukturu BDP-a ukazujući da oko 2/3 čini lična potrošnja; za iznos spoljno-trgovinskog deficita koji je na kraju 2024. godine dostigao nivo od oko 3,5 milijarde eura; i dr.

Takođe, poslanici su podsjetili da je Odbor, zbog zabrinutosti jer Crna Gora ima veću inflaciju nego što je u prosjek zemalja eurozone i najviše pogađa osnovne životne namirnice, povodom održanog konsultativnog saslušanja u martu 2025. godine na temu „Cijene u trgovačkim lancima“, predložio Vladi set mjera u cilju poboljšanja cjenovne politike sa aspekta građana, i ukazali da do sada nije bilo odgovora po tom pitanju.

Odbor je, nakon rasprave, sa sedam glasova „za“ odlučio da predloži Skupštini da usvoji sljedeći

ZAKLJUČAK

Prihvata se Izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2024. godinu.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Mirsad Nurković.

The image shows a circular official stamp of the Assembly of Montenegro (Skupština Crne Gore) with the coat of arms in the center. The text around the stamp includes 'CRNA GORA' at the top and 'PODGORICA' at the bottom. To the right of the stamp, the text 'PREDSJEDNIK ODBORA' is printed above the handwritten signature 'Boris Mugoša'.

PREDSJEDNIK ODBORA
Boris Mugoša